

МОВНИЙ КОРПУС СМАКОВИХ ТОВАРІВ ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ОСОБИСТОСТІ

Щербак Ю.І., гр. ТК-17

Науковий керівник – доц. **Сапожнікова Л.Я.**
Харківський державний університет харчування та торгівлі

Українська мова запозичила лексеми чай, кава, коньяк, віскі, лікер та інші й адаптувала їх до власних норм. Так лексему кава було зафіксовано з арабської через турецьку та польську, а номінативну одиницю чай – з китайської через російську. Названі реалеми, що позначають смакові товари, вступають у родо-видові відношення, утворюють нові поняття.

За напрямом сполучуваності лексеми кава, чай, напій, пиво утворюють ліву та праву валентність. Відповідно порівняємо: кава чорна збита, чай зелений з жасмином, напій кавовий, пиво пшеничне баварське та апельсинова холодна кава, грузинський чай, англійський кавовий напій, чорне пиво. У першому випадку ми маємо ліву валентність, у другому – праву.

Наведені складені номени містять в собі інформативне та емотивне навантаження, спрямоване на потенційного споживача. Права валентність у цьому разі є важливою для створення позитивного образу напоїв, що мають враховувати у харчовій промисловості. На концептуальному рівні в галузі ресторанного господарства та торгівлі виробники послуговуються назвами, які побудовані за принципом лівої валентності (на початку словосполучення знаходиться підмет у називному відмінку), що сприяє наданню інформації про продукт.

Такі реалеми, як чай та кава, є складними, багаторівневими одиницями, котрі мають додаткові когнітивні нашарування. Так чай, кава маніфестують добробут, дружні стосунки, вишуканий смак, спілкування у колі друзів, місце зустрічі, затишок, соціальний статус, гостинність, спосіб проведення часу, певну частину прийому їжі. З часом ментальність українців почала виявлятися через такі форми рідної мови: сімейний чай (сімейна кава), дружній чай (дружня кава), чай (кава) удвох, ділова кава (діловий чай); етикет чаювання (кавування); способи заварювання чаю (приготування кави); сервування чайного (кавового) столу, подавання страв до напоїв, що відображають культурну характеристику мовної особистості зокрема й надбання нації в цілому.